

Aluehallintovirasto

Etelä-Suomi

Päätös

Nro 82/2014/1

Dnro ESAVI/12/04.08/2012

Annettu julkipanon jälkeen

16.4.2014

ASIA

Päätös Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan toimintaa koskevan ympäristölupapäätöksen nro YLO/lup/102/04, 20.8.2004 lupamääräysten tarkistamista koskevasta ympäristönsuojelulain 55 §:n mukaisesta lupahakemuksesta, Kärkölä.

HAKIJA

Wienerberger Oy Ab
Strömberginkaju 2
00380 Helsinki

Y-tunnus: 1635493-8

LAITOS JA SEN SIJAINTI

Lappilan tiilitehdas
Tiilitehtaantie 11
16670 Lappila

Kiinteistötunnus: 316-407-69

Toimialatunnus: 23320

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Ympäristölupahakemus on tullut vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 5.1.2012.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Toiminta on ympäristöluvanvarainen ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin kohtien 5 a) ja 8 g) mukaan.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on asiassa toimivaltainen viranomaisen ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin kohdan 8 e) mukaan.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, PÄÄTÖKSET JA SOPIMUKSET

Hämeen ympäristökeskus on myöntänyt 20.8.2004 Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan toiminnalle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan nro YLO/lup/102/04.

Hämeen ympäristökeskus on antanut 20.8.2007 päätöksen nro YSO/92/07 Wienerberger Oy Ab:lle 20.8.2004 annetun ympäristöluvan nro YLO/lup/102/04, 20.8.2004 lupamääräyksen 8 muuttamisesta.

Kärkölen kunnanhallituksen myöntämät maa-aineslain mukaiset luvat n:o 2006-3 (24.4.2006), 2006-4 (8.5.2006) ja 2007-1 (24.9.2007).

TUKES:n 15.10.1999 antama päätös nestekaasun varastosäiliön muutosilmoituksesta.

Ympäristövahinkovakuutus, LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö, vakuutuksen numero 312-0770031-0.

ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Tiilitehtaan sijaintipaikka on merkitty ympäristöministeriön 11.3.2008 hyväksymässä ja 10.10.2008 lainvoimaiseksi tullessa Päijät-Hämeen maakuntakaavassa teollisuus- ja varastoalueeksi (T).

Tiilitehtaan sijaintipaikka on merkitty Kärkölen kunnanvaltuuston 13.12.2004 hyväksymässä ja 29.1.2008 lainvoimaiseksi tullessa Kärkölen taajamien osayleiskaavassa teollisuus- ja varastoalueeksi (T).

Tiilitehtaan sijaintipaikka on merkitty Hämeen lääninhallituksen 8.8.1979 vahvistamassa rakennuskaavassa yhdistettyjen teollisuus- ja varastorakennuksien korttelialueeksi (TTV).

LAITOKSEN SIJAINNIPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Tiilitehdas sijaitsee Lappilan taajamassa asutuksen ja Lahti-Riihimäki-rautatien välittömässä läheisyydessä. Lähimpiin asuinrakennuksiin on matkaa noin 100 metriä. Tiilitehdas sijaitsee Kokemäenjoen vesistöalueella (35), Teuronjoen alaosan alueella (35.831). Tehdas ei sijaitse vedenottoa varten tärkeällä pohja-vesialueella.

Lappilan tiilitehtaan maaperää on tutkittu vuonna 2000. SCC Viatek Ltd:n tekemän tutkimuksen perusteella maaperän haitta-ainepitoisuudet alittivat asetetut ohje- ja raja-arvot (Samase). Laitosalueella tapahtui 5.1.2012 öljyvuoto, jonka seurauksena arviolta 500–1 500 litraa lämmitysöljyä pääsi vuotamaan piha-alueelle. Alueelta kaivettiin ja poistettiin 182 tonnia öljyistä maa-ainesta. Kaikkea öljyistä maa-ainesta ei voitu poistaa alueella olevien rakenteiden (tehtaan piippu ja rakennuksen perustukset) takia. Öljyiseksi jääneet kaivuseinämät eristettiin savella, jotta öljyinen maa-aines ei likaa paikalle tuotua puhdasta maa-ainesta.

Kärkölässä ei ole tehty ilmanlaatumittauksia eikä -selvityksiä.

LAITOKSEN TOIMINTA

Wienerberger Oy Ab hakee Lappilan tiilitehtaan ympäristöluvan Nro YLO/lup/102/04, 20.8.2004 lupamääräysten tarkistamista. Hakemuksen mukaan Lappilan tiilitehdas on teollisuuden päästöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2010/75/EU) mukainen keraamisia tuotteita valmistava laitos, jonka tuotanto ylittää 75 tonnia vuorokaudessa.

Tuotteet ja tuotanto

Wienerberger Oy Ab valmistaa Lappilan tiilitehtaalla poltettuja julkisivutiiliä, tulisijatiiliä ja tiililaattoja rakennusteollisuuden tarpeisiin. Tuotevalikoimassa on 200–300 eri lajiketta. Tehtaan maksimikapasiteetti on noin 30 miljoonaa tiiltä vuodessa. Markkinasyistä tehtaan toinen polttouuni (Riedel-tunneliuuni) pysäytettiin maaliskuussa 2009, ja toiminnassa on vain toinen tunneliuuni (Walter-tunneliuuni) maksimikapasiteetin ollessa nykyisellään noin 16 miljoonaa tiiltä vuodessa. Tehtaan polttouuni ja kuivaamo käyvät kahdessa vuorossa. Walter-tunneliuuni on perushuollettu vuonna 2009. Seuraavassa taulukossa on esitetty laitoksen tuotanto vuosina 2010–2012:

	2010	2011	2012
Tuotanto (1 000 kpl/a)	11 743	12 592	11 548
Tuotanto (t/a)	35 246	36 936	35 889

Prosessit, laitteistot ja rakenteet

Tiilenvalmistus

Lappilan tiilitehtaalla tiilen valmistus tapahtuu kahdella linjalla. Tuotantoprosessi käsittää kuusi vaihetta: massanvalmistus, puristus, kuivaus, rataus, poltto ja pakkaus. Massanvalmistuksessa raaka-aineet suhteistetaan tiilimassaksi reseptin mukaan. Massa murskataan, sekoitetaan, muokataan ja siirretään massavarastoon. Puristuksessa määräytyy tuotteen koko, muoto ja pinnanlaatu.

Kuivaus tapahtuu tunnelikuivaamossa. Tiiliihioista poistetaan niihin sitoutunut vesi lämmön ja ilmavirran avulla. Tiiliihion kosteuspitoisuus putoaa noin kahdestakymmenestä prosentista noin yhteen prosenttiin. Kuivaamo on jaettu kahteen kolmen kanavan yksikköön. Kanavat 1–3 on rakennettu vuonna 1975 ja kanavat 4–6 vuonna 1985. Kuivaamossa on kaksi sisään-syöttökammiota. Jokaisessa kanavassa on automaattisesti säädettävä kiertoilmapuhallin sekä lämmön- ja kosteudensäätöjärjestelmä. Jokaista kanavaa varten on patteri, moottoriventtiili, kuumailmapelti ja tuloilmapelti. Tuotteita kuivattaessa eri kanavissa voidaan vaihdella kuivausolosuhteita. Kuivaamon märkä- ja kuivapää ovat samaa tilaa, mikä rajoittaa olosuhteiden säätämistä. Kuivaamossa tarvittava kuumailma saadaan tunneliuuneista. Tarvittaessa lisälämpö tuotetaan tehtaalla lämpökattilalla. Kuivausta valvotaan ja ohjataan automatiikan avulla.

Ratauksessa kuivatut tuotteet ladotaan polttovaunuihin harvoiksi polttopinnoiksi. Polttovaiheessa pyritään antamaan jokaiselle tiilelle sama lämpömäärä tuotteiden tasalaatuisuuden takaamiseksi. Kuivilla tiilillä radatut uunivaunut siirretään esilämmitysvyöhykkeen jälkeen varsinaiseen polttoon. Tuotteet poltetaan 1 020–1 060 °C lämpötilassa valmistettavasta tuotteesta riippuen tunneliuunissa. Polton jälkeen tiilet jäädytetään tasaisesti jäädytysvyöhykkeellä. Polttoaineena käytettävä raskas polttoöljy syötetään uunin katossa olevien polttimien kautta. Polttoilma saadaan tunneliuunin perän kautta ja puhaltamalla uunin päältä ilmaa kuumiin tiiliin. Savukaasut johdetaan esilämmitysvyöhykkeen kautta 50 metriä korkeaan piippuun. Kummallakin uunilla on piipussa oma sisäpiippu. Savukaasujen lämpötila uuneista poistuessa on noin 150 °C. Jäädytysvyöhykkeeltä imeetään kuumaa ilmaa hyödynnettäväksi tiilen kuivauksessa. Koko polttotapahtumaa valvotaan ja ohjataan automatiikan avulla. Tehtaalla on käytössä kaksi tunneliuunia. Vuonna 1975 rakennettu Riedel-uuni on 93 metriä pitkä, ja siinä on 100 impulssipoltinta. Vuonna 1985 rakennettu Walter-uuni on 126 metriä pitkä, ja siinä on 143 impulssipoltinta. Pakkausvaiheessa tiilet ja laatat luokitellaan ja pakataan.

Lämminvesikattila

Tehtaalla on käytössä Witermo 2 VE -lämminvesikattila, joka on otettu käyttöön vuonna 1985. Hyötysuhteen parantamiseksi savukaasulinjaan on asennettu erillinen veden esilämmitin. Kattilalla tuotettu lämpö käytetään kiinteistöjen lämmitykseen ja tarvittaessa kuivaamossa. Kattilan savukaasut poistetaan 50 metriä korkean piipun kautta. Käyntiaika vuonna 2012 oli 4 670 h/a. Seuraavassa taulukossa on esitetty kattilan perustietoja.

Polttoaineteho	4,2 MW
Käyttötehoalue	1,1–4,0 MW
Arvioitu tuotanto	5,2 GWh/a
Arvioitu käyttöaika	3 670 h/a

Hylkytiilien murskaus

Laitokselle on hankittu oma murskauslaitteisto vuonna 2007. Laitteistolla murskataan tuotannossa syntyvät hylkytiilet. Murskauslaitteistolla korvattiin ulkopuolinen urakoitsija.

Raaka-aineet, kemikaalit, polttoaineet ja muut tuotantoon käytettävät aineet, niiden varastointi, säilytys ja kulutus sekä veden käyttö

Keskiraskas polttoöljy on vaihdettu raskaaseen polttoöljyyn vuonna 2007. Muita merkittäviä muutoksia käytettävissä raaka-aineissa ja kemikaaleissa ei ole. Seuraavassa taulukossa on esitetty tiedot vuosina 2010–2012 käytetyistä raaka-aineista ja kemikaaleista:

Raaka-aine tai kemikaali	2010	2011	2012
Kotimainen savi (m ³ /a)	22 185	17 139	22 635
Ulkomainen savi (t/a)	3 397	3 615	2 741
Raskas polttoöljy (m ³ /a)	2 053	1 957	694
Nestekaasu (t/a)	5,8	6,1	6,5
Sahanpuru (m ³ /a)	3 149	3 112	3 190
Hiekka (m ³ /a)	12 442	12 853	11 892
Tiilimurske (m ³ /a)	2 396	2 468	5 886
Kalkkikivijauhe (t/a)	676	304	312
Portachrom (t/a)	3	7	6
Mangaanidioksidi (t/a)	97	65	39
Vesi (m ³ /a)	3 708	4 485	3 155
Coocson punainen (kg/a)	150	150	150
Engosyn-V (kg/a)	192	96	0

Raskas polttoöljy varastoidaan kahdessa 100 tonnin kaksoisvaippasäiliössä. Säiliöt on varustettu ylitäytönestimellä sekä sähköisellä ja mekaanisella pinnankarkeusmittarilla.

Toiminnanharjoittajalla on käytössä seuraavat savialueet:

- Erkkilä 1:491: vuonna 2007 saatu lupa kokonaismäärälle 160 000 m³, lupa voimassa 31.12.2018 saakka, alueen omistaa Kärkölen kunta;
- Männistö I:503/III:523: vuonna 2006 saatu lupa kokonaismäärälle 270 000 m³, lupa voimassa 24.4.2014 saakka, alueen omistaa H.G. Paloheimo Oy sekä
- Anttila 1:542: vuonna 2006 saatu lupa kokonaismäärälle 100 000 m³, lupa voimassa 8.5.2016 saakka, alueen omistaa Mikko Louhivaara.

Savi, hiekka, murskattavat tiilet ja tiilimurske säilytetään tehdasalueella yhtenäisissä maapohjaisissa kasoissa. Käytettävät kemikaalit tulevat tehtaalle säkkitavarana. Raaka-ainesäkit säilytetään omassa varastossa.

Vesi otetaan kunnan (Kärkölen Vesi) vesijohdosta. Vuonna 2013 veden kokonaiskulutus oli 3 180 m³. Suurin osa vedestä käytetään prosessivete-

nä tiilimassan kosteuden säätöön. Vesi haihtuu tuotteesta kuivauksessa, joten prosessivesiä ei ohjata viemäriin.

Liikenne

Liikennejärjestelyt ovat ennallaan, mutta tuotannon pientymisen myötä liikenne laitokselle on pientynyt. Vuonna 2011 savea ajettiin 1 222 kuormaa (17 107 m³). Savi ajetaan kesäisin kuivana aikana. Pölyämisen estämiseksi teitä kastellaan tarvittaessa. Öljyä tuodaan joka toinen viikko 1 kuorma ja joka toinen viikko 2 kuormaa. Tiiliä kuljetettiin vuonna 2010 noin 1 600 kuormaa. Vuoden 2011 kuljetusmäärä oli saman verran.

YMPÄRISTÖKUORMITUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Jätevedet

Laitoksella syntyy saniteettijätevesiä. Tiilitehdas on liitetty kunnan jätevesi-viemäriin, jonne saniteettijätevedet johdetaan.

Päästöt ilmaan

Tehtaan ilmaan johdettavat päästöt syntyvät valtaosin tiiliihoiden kuivauksesta ja poltosta sekä kiinteistön lämmittämisestä. Tunneliuunien ilmapäästöt koti- ja ulkomaisella savella on mitattu 29.11.2004, 22.5.2005 ja 26.9.2006 sekä lämpökeskuksen päästöt ilmaan 29.11.2004, 22.5.2005 sekä 28.9.2006.

26.–28.9.2006 tehdyssä mittauksessa tunneliuunien savukaasujen päästömittaukset tehtiin kahdella eri savilaadulla (Nablabs laboratories, ”Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan savukaasujen päästömittaukset, 26.-28.9.2006”, raportti nro 06R085). Polttoaineena mittauksen aikana käytettiin kevyttä polttoöljyä. Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenveto tehtyjen päästömittauksien keskeisistä tuloksista. Walter- ja Riedel-tunneliuunien tulokset on muunnettu 18 %:n happipitoisuuteen ja lämminvesikattilan Witermo 2 VE happipitoisuuteen 3 %:a.

	Walter-tunneliuuni	Riedel-tunneliuuni	Lämminvesikattilan Witermo 2 VE
Hiukkaset (mg/m ³ n)	4	52	26
Typen oksidit (NO _x , mg/m ³ n)	15	25	191
Rikkidioksidi (SO ₂ , mg/m ³ n)	13	129	46
Fluori (F), hiukkasfaasi (mg/m ³ n)	3,7	2,5	
Fluori (F), kaasufaasi (mg/m ³ n)	76	75	
Happi (O ₂ , %)	16,5	17,5	9,8

Seuraavassa taulukossa on esitetty laitoksen kokonaispäästöt vuosina 2010–2012 (VAHTI-järjestelmä):

	2010	2011	2012	2013
Hiilidioksidi (CO ₂ , t/a)	6 460	3 857	3 747	2 662
Hiukkaset (t/a)	4	2	2	2
Rikkidioksidi (SO ₂ , t/a)	18	11	11	7
Typen oksidit (NO _x , t/a)	17	10	10	7

Pölyämistä aiheutuu lähinnä kesäisin saven ajamisesta ja tuulisina päivinä varastokasoista.

Päästöt maaperään ja niiden estäminen

Toiminnanharjoittaja on toimittanut hulevesiviemäroinnin ja öljynerotuksen yleissuunnitelman tiilitehtaan piha-alueelle, jossa sijaitsee kevyt- ja raskaspolttoainesäiliöitä sekä trukkien tankkauspiste (Ramboll, ”Tiilitehtaan tie 11, Lappila, hulevesiviemäroinnin ja öljynerotuksen yleissuunnitelma”, 29.11.2013). Suunnitelmassa on esitetty alustavat hulevesiviemäriinjaukset sekä öljynerotuksen mitoitus. Öljynerotin on II luokan öljynerotin, joka pystyy käsittelemään 15 l/s maksimivirtaaman. Erottimeen kuuluu öljyhälytin, joka on liitettävä kaukovalvontaan. Kaikki alueella syntyvät hulevedet johdetaan hulevesikaivojen ja -viemäreiden kautta öljynerottimeen ja näytteenotto-/sulkuventtiilikäivon kautta suurempaan runkolinjaan, joka purkaa vedet radan pohjoispuolella sijaitsevaan avo-ojaan. Suunnitelmassa on esitetty asfaltoitava alue sekä muutettavan alueen kaadot. Lisäksi suunnitelma sisältää kustannusarvion.

Melu ja värinä

Hakemuksessa arvioidaan oman murskauslaitoksen toiminnassa syntyvän melun olevan vähäistä.

Jätteiden käsittely ja hyödyntäminen sekä varastointi

Toiminnassa syntyvät jätteet lajitellaan syntypaikoillaan ja hyödynnettävät jätteet toimitetaan hyötykäyttöön. Ongelmajätteet varastoidaan lajeittain ja toimitetaan luvan saaneille käsittelijöille. Kattilalaitoksella muodostuvan tuhkan käsittelee Höyrytys- ja tehdaspesu Oy, joka toimittaa jätteen Ekokem Oy Ab:lle. Seuraavassa taulukossa on esitetty laitoksen toiminnassa vuonna 2012 syntyneistä jätteistä:

Jätelaji	Jätenimike	Määrä (t/a)	Vastaanottaja
Jäteöljy	01 04 99	1,5	Ongelmajätepalvelu Mäentie Oy
Jätepuu	15 01 03	1	Henkilökunta
Pakkauspahvit ja hylsy	20 01 01	1,6	Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy
Sekalainen yhdyskuntajäte	20 03 01	15	Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy

Tehtaan omassa toiminnassa syntyvä tiilijäte (jätenimike 10 12 08) murskataan ja käytetään uudelleen tuotannossa. Vuonna 2012 murskattiin ja hyödynnettiin tiiliä 2 236 t/a.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)

Karkeakeraamisen teollisuuden parasta käyttökelpoista tekniikkaa on käsitelty julkaisussa "Paras käytettävissä oleva tekniikka (BAT) Suomen keraamisessa teollisuudessa", Pirkko Kemppainen (toim.), Suomen ympäristö 740, Helsinki 2004. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa edustaa tehtaille hankittu pieni murskauslaitteisto, jolla kaikki hylkytiilet murskataan. Murske käytetään uudelleen tiilien valmistuksessa ja sillä korvataan luonnonhiekkä.

Pölyämistä on estetty rakentamalla prosessiin kohdeimuja ja tarvittaessa savenajon aikana on ajoteitä kasteltu.

Energiankäyttö ja arvio käytön tehokkuudesta

Tehtaan kokonaisenergiankulutus on vaihdellut välillä 2 400–2 800 MJ/tonni tiiliä, mikä on hyvä kotimainen arvo ja on kohtuullisesti vertailukelpoinen Euroopan julkisivutiiliteollisuudessa. Tiiliteollisuuden energiankulutus on voimakkaasti riippuvainen tuotantokapasiteetin käytöstä ja viime vuosien tuotannon vähentyminen ovat kasvattaneet suhteellista energiankulutusta.

Lappilan tunneliuunien energiataseet mitattiin syyskuussa 2008 (Bernt Vermeiren, Lappila brickwork, September 2008, Wienerberger Int. Engineering). Mittausten perusteella rakennettiin putkiyhteys, jonka avulla uunin kuumaa jäähdytysilmaa johdetaan kuivaamoon. Järjestelyllä pystytään korvaamaan öljyn käyttöä kuivaamon kattilalaitoksessa.

Vuonna 2013 toteutettiin Lappilan tehtaalla uusi energiakatselmus (Luc Valck, Wienerberger Engineering, Belgia). Projektin ansiosta uunin hukka-lämpöä voidaan siirtää vielä lisää talvella savenvalmistukseen ja kesällä kuivaamon ilmanottoon. Myös kuivaamon ohjausta muutettiin. Muutosten ansiosta tehtaalla on pystytty vähentämään polttoaineen kulutusta. Projektin investointien (noin 100 000 euroa) takaisinmaksuaika oli noin puoli vuotta.

Ympäristöasioiden hallintajärjestelmä

Toiminnanharjoittajalla on käytössä standardin ISO 14001 mukainen ympäristöasioiden hallintajärjestelmä. Järjestelmä on käytössä koko Wienerberger Oy Ab:n organisaatiossa (Lappilan ja Korian tiilitehtaat sekä pääkonttori). Viimeisin auditointi on tehty 25.11.2013.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Hakemuksen mukaan tuotannon vähenemisen myötä toiminnan vaikutukset ympäristöön ovat pienentyneet.

Toiminnasta aiheutuvan melun vaikutus

Toiminnasta aiheutuvan melun suuruus on selvitetty mittaamalla 22.8.2005 ja 19.–20.9.2005. Mittausraportin (Oy Enemi Ltd, ”Wienerberger Oy Ab, Lappilan tiilitehtaan melumittaukset, 22.8.2005 ja 19.–20.9.2005” sekä Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, ”Enemi Oy, Lappilan tiilitehtaan melumittaus, Kärkölä, 2005”) mukaan mittauksen aikaiset melutasot vaihtelivat tiilenmurskauksen aikana välillä 47–61 dB (L_{Aeq}). Normaalitoiminnan aikana melutasot vaihtelivat välillä 39–49 dB (L_{Aeq}). Mittauspisteessä 1 (Tiilitehtaantie 134) melutaso tiilenmurskauksen aikana ylitti päiväajan ohjearvon ja ympäristöluvan lupamääräyksen 10 päiväajan melutason (L_{Aeq}) 55 dB. Mittauspisteessä 1 tiilenmurskauksen aikana melutaso oli 15–20 dB korkeampi kuin normaalitoiminnan aikana. Mittauspisteissä 2 (Alatie 26) ja 3 (tehtaan entisen konttorin piha-alue) tiilenmurskauksen vaikutus melutasoihin oli vähäisempi.

LAITOKSEN TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Lappilan tiilitehtaan tarkkailusuunnitelma (Enemi Oy, ”Lappilan tiilitehtaan tarkkailusuunnitelma”, 25.5.2005) on toimitettu hyväksyttäväksi Hämeen ympäristökeskukselle, mutta ympäristökeskus tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus ei ole hyväksynyt tarkkailusuunnitelmaa. Tarkkailua tehdään suunnitelman mukaisesti.

Tarkkailusuunnitelmassa on kuvattu käytöstä poistetun pienpuhdistamon, polttouunien ja lämminvesikattilan päästötarkkailu sekä polttouunien lämpökeskuksen/öljynsiirtolaitteet/öljysäiliöt sekä käytöstä poistetun pienpuhdistamon käyttötarkkailu. Polttouunin ja lämminvesikattilan ilmaan johdet-

tavia päästöjä mitataan raaka- tai polttoaineissa tapahtuneiden oleellisten muutosten jälkeen.

Tiilitehtaan käyttö- ja päästötarkkailu perustuu toimintajärjestelmään työohjeineen, turvallisuussuunnitelmaan sekä ympäristönsuojeluviranomaisen asettamiin tarkkailuvaatimuksiin. Tehtaan toimintaa tarkkaillaan ja ohjataan automaatiojärjestelmän avulla. Ilmapäästöt lasketaan kirjallisuudesta saatujen kertoimien ja poltto-ainekäytön avulla. Laitoksen toiminnasta raportoidaan kerran vuodessa Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

”Lappilan tiilitehtaan pelastussuunnitelma” on päivitetty edellisen kerran 24.10.2012. Pelastussuunnitelmassa on esitetty mm. vaaran arviointi kohteittain sekä toimintaohjeet erilaisissa poikkeustilanteissa, kuten tulipalon tai öljyvahingon sattuessa.

Öljyvuoto 5.1.2012

Walter-uuniin liittyvän saneeraustyön yhteydessä tapahtui 5.1.2012 öljyvuoto, jossa arviolta 500–1 500 litraa lämmitysöljyä vuoti piha-alueella sijaitsevan 10 m³:n öljysäiliön alueelle. Öljyvuoto koostui pääosin kevyestä polttoöljystä mutta sisälsi myös raskasta polttoöljyä. Kaikkiaan 182 tonnia öljyistä maa-ainesta poistettiin ja toimitettiin Ekokem Oy Ab:lle Riihimäelle. Vahinkopaikan lähellä olevien rakenteiden (savupiippu ja rakennuksen perustukset) takia kaikkea öljyistä maa-ainesta ei poistettu. Öljyiseksi jääneet kaivuseinämät eristettiin savella.

Öljyä havaittiin myös salaojavesien purkuputkessa. Öljyä poistettiin vedestä kahdella tilapäisellä öljynerottimella. Maaliskuussa havaittiin salaojavesien purkuojassa öljyn pintakalvoa. Öljyn pintakalvoa havaittiin myös Teurojoella.

Korjaavana toimenpiteenä toiminnanharjoittaja on asfaltoinut piha-alueen, jossa maaperässä on öljyvahingon aiheuttamia hiilivetyjä. Jatkossa uunin ylös- tai alasajotilanteessa tarvittava kevyt öljy tilataan erikseen tankkiautolla.

Öljyvuodon seurauksena alueella on tehty jälkitarkkailua. Jälkitarkkailuraportin (Ramboll, ”Tiilitehtaantie 11, Lappila, Öljyvahingon jälkitarkkailu 2013”, 24.3.2014) mukaan tarkkailutulosten sekä tehdaslaitoksen tekemän omatoimisen tarkkailun havaintojen perusteella arvioidaan, ettei ojaan kulkeudu öljyä siinä määrin, että se edellyttäisi aktiivista seurantaa. Vesinäyttein tehtävä aktiivinen tarkkailu esitetään lopetettavaksi.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Lupahakemusta on täydennetty 26.4.2012, 29.5.2013, 29.11.2013, 20.3.2014 ja 25.3.2014.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on kuuluttanut hakemuksesta Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Kärkölen kunnan ilmoitustauluilla 14.10.–13.11.2013 välisen ajan sekä ilmoittanut hakemuksesta Etelä-Hämeen lehti -nimisessä lehdessä. Hakemuksesta on annettu ympäristönsuojelulain 38 §:n mukaisesti erikseen kirjallinen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Asiakirjat ovat olleet kuulutusajan nähtävillä Kärkölen kunnanvirastossa.

Lausunnot

Hakemuksesta on ympäristönsuojelulain 36 §:n mukaisesti pyydetty lausunnot Kärkölen kunnanhallitukselta, Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, Kärkölen kunnan terveydensuojeluviranomaiselta ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Kärkölen kunnanhallitus toteaa 1.11.2013 saapuneessa lausunnossa mm, ettei sillä ole huomautettavaa Wienerberger Oy Ab:n hakemuksesta, paitsi, että tiilitehtaan tulisi liittyä kunnan viemäriverkostoon eikä vanhaa pienpuhdistamoa tulisi enää käyttää.

Kärkölen kunnan ympäristölautakunta toteaa 20.11.2013 saapuneessa lausunnossa mm., että sillä ei ole huomauttamista ympäristöluvan tarkistushakemuksesta.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) toteaa 20.11.2013 saapuneessa lausunnossa mm. seuraavaa:

Tehtaan tuotantomäärä on tällä hetkellä ympäristöluvassa ja ympäristölupamääräysten tarkistamishakemuksessa esitettyä pienempi.

Tehtaan energiankulutusta on pyritty järjestelmällisesti vähentämään. Tehtaalla toteutettiin vuonna 2012 energiakatselmus, jonka mukaisia toimenpiteitä on jo aloitettu toteuttamaan. Vuoden 2013 alussa tehtyjen investointien ansiosta uunin hukkalämpöä voidaan siirtää talvella savenvalmistukseen ja kesällä kuivaamon ilmanottoon. Myös kuivaamon ohjausta on muutettu. Muutosten ansiosta tehtaalla on pystytty vähentämään polttoaineen kulutusta. Energiakatselmuksessa esiin nousseilla toimenpiteillä tehtaan energiankäyttöä voidaan edelleen tehostaa. ELY-keskus esittää, että lupamääräyksillä tehdasta ohjataan edelleen toteuttamaan energiakatselmuksessa esiin nousseita energiansäästötoimia.

Raskas polttoöljy varastoidaan tehtaalla kahdessa 100 m³:n kaksoisvaippasäiliössä. Säiliöalue on asfaltoitu ja matala asfalttimakkara muodostaa pienen altaan säiliöalueelle. Asfaltin tiiveyttä ei ole varmistettu eikä alueen hulevesien johtumista ole järjestetty hallitusti mihinkään suuntaan. Säiliöalueen hulevesijärjestelmässä ei ole öljynerotusta tai sulkuventtiilillä varustettua kaivoa. Määräaikaistarkastuksella 6.11.2013 todettiin, että asfaltti ei silmämääräisesti arvioiden ollut tiivis, vaan asfaltin raoista kasvoi heinää ja lehtipuu taimia. Tarkastuksella 6.11.2013 sovittiin, että toiminnanharjoittaja laadituttaa ulkopuolisella asiantuntijalla suunnitelman varastokentän asfalttoinnista ja kentän vesienhallinnasta öljynerotus- ja sulkuventtiilikaivon kautta ja toimittaa sen täydennyksenä lupamääräysten tarkistamishakemukseen marraskuun 2013 loppuun mennessä. Trukkien tankkausta varten laitoksella on 3 m³:n kaksivaippainen säiliö, joka on sijoitettu raskasöljysäiliöiden taakse. Tämän säiliön vuotojen hallinnan suunnittelu ja toteutus sovittiin tehtäväksi yhdessä raskasöljysäiliöiden varastoalueen toimintapiteiden kanssa. Laitoksen edustajat totesivat tarkastuksella, että tehtaalla on valmius toteuttaa suunnitelman mukaiset rakenteet kesäkuun 2014 loppuun mennessä edellyttäen, että ympäristöluvan tarkistamishakemuksesta on tehty tuolloin päätös.

Hylkytiilien murskaus tehdään tehtaan palovesialtaan vieressä pienellä laitteistolla. Laitteiston melua ei ole mitattu, mutta laitoksen edustajat arvioivat, ettei laite ylitä ympäristöluvan melutasoja. Melusta ei ole tullut valvontaviranomaisille tai laitokselle valituksia viime vuosina. ELY-keskus katsoo, että tehtaalle on kuitenkin edelleen tarpeen asettaa yleinen melulle altistuvien kohteiden melutasoa koskeva lupamääräys sekä määräys mitata melutaso lähimmissä häiriintyvissä kohteissa uuden lupakauden alussa.

Tehtaan ilmapäästöt on mitattu kerran edellisen lupakauden aikana. Hämeen ELY-keskus esittää, että tehdas veloitetaan uusimaan ilmapäästöjen mittaus uuden lupakauden alussa.

Tehdas on liitetty Kärkölän kunnan jätevesiverkoston 24.10.2013. Tehtaalla syntyy vain sosiaalijätevesiä, joten ympäristöluvassa ei ole enää tarpeen antaa jätevesiä koskevia määräyksiä.

Laitoksella ei ole ajantasaista turvallisuussuunnitelmaa. Pelastussuunnitelma on laadittu ja tehtaalla on pidetty paloharjoituksia. Turvatekniikan keskuksen vuonna 2010 pitämässä määräaikaistarkastuksessa oli todettu, että sammutusjätevesiä ei ole huomioitu sisäisessä pelastussuunnitelmassa. Sammutusvesien hallintaa varten tehtaalle on sittemmin hankittu kumisia kaivonkansia, joilla sammutusvesien pääsy sadevesikaivoihin voidaan estää. ELY-keskus esittää, että tehdas veloitetaan kartoittamaan toiminnan ympäristöriskit ja laatimaan kokonaisvaltainen suunnitelma riskien pienentämiseksi ja hallitsemiseksi.

Tehtaalla 5.1.2012 tapahtuneen öljyvahingon jälkitarkkailua on jatkettu vuonna 2013 avo-ojan silmämääräisellä tarkkailulla sekä keväällä ja syksyllä otetuilla vesinäytteillä. Tarkkailtavassa ojassa ei ole havaittu öljyä. Piha-

alue, jonka maaperässä on öljyvahingon jäljiltä vielä hiilivetyjä, on asfaltoitu syksyllä 2013.

Tehtaalle on laadittu tarkkailusuunnitelma v. 2005 (Enemi Oy, 24.5.2005). Määräaikaistarkastuksella 24.3.2011 on sovittu, että tarkkailusuunnitelmaa ei hyväksytä päätöksellä, koska tehtaalla ei ole jatkuvaa päästöjen tarkkailua. Ympäristölupamääräysten tarkistamisen yhteydessä tulee harkita, onko tehtaalle tarpeen antaa velvoite päästöjen säännölliseen tarkkailuun. Alueelle jäävän pilaantuneen maaperän vaikutuksia pinta- ja pohjaveteen on ainakin tarpeen seurata niin, että varmistetaan tehtyjen kunnostustoimenpiteiden riittävyys.

Toiminnanharjoittaja tulee edelleen määrätä osallistumaan alueella tehtäviin päästöjen ja melun ympäristövaikutuksia koskeviin selvityksiin.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei ole esitetty muistutuksia eikä mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus vastineen jättämiseen annetuista lausunnoista ja mielipiteestä. Wienerberger Oy Ab esittää 16.1.2014 saapuneessa vastineessa mm. seuraavaa:

Tiilitehdas liittyi jätevesiverkostoon 24.10.2013.

Lappilan energiaprojekti on nyt virallisesti suljettu, mutta energiansäästön tehostamistyö jatkuu kuivaamon osalta (uuninpäällisen säteilylämmön hyötykäytön jatkuva optimointi huomioiden erilaiset polttolämpötilat eri tuotteille).

Suunnitelma varastoalueen hulevesien johtamisesta ja käsittelystä toimitettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolle lisäselvityksessä 26.4.2012. Sen puutteellisuudesta saatiin viitettä vasta ELY-keskuksen tarkastuskäynnillä 6.11.2013. Uusittu hulevesisuunnitelma (Rambollin tekemä) toimitettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolle 29.11.2013.

Hylkytiilien murskaus ei hakijan arvion mukaan aiheuta haittaa lähiympäristölle eikä melusta ole tullut valvontaviranomaisille tai laitokselle valituksia viime vuosina. Hakija katsoo, että yleinen määräys melua aiheuttavasta toiminnasta on riittävä, eikä uusintamittauksia melusta tässä vaiheessa tarvita. Tämä asia hakijan mielestä todettiin jo suullisesti tarkastuskäynnillä 6.11.2013.

Hakija katsoo myös, ettei ilmanpäästömittauksia ole tarpeen uusina perusteena pienemmät tuotantomäärät edelliseen mittausajankohtaan (2006) verrattuna ja se, että tuotantoprosessissa ei ole tapahtunut ilmanpäästöihin vaikuttavia muutoksia.

Lappilan tehtaan toimintajärjestelmässä viitataan pelastussuunnitelmaan poikkeustilanteissa. Pelastussuunnitelman perusteena on mm. ympäristölupamenettelylaki ja -asetus. Pelastussuunnitelmasta löytyy mm. toimintaohjeet eri häiriötilanteissa. Hakija katsoo, että tämä dokumentti ja sen mukaiset toimintatavat ovat riittävät toiminnan riskien hallitsemiseksi. Yleisesti olisi suositeltavaa, että eri viranomaistahojen vaatimia selvityksiä voitaisiin yhdistää mahdollisimman tehokkaasti.

Hakijan mielestä öljyvahingon jälkitarkkailu voidaan lopettaa koska mittaus- tulosten mukaan merkittäviä jäämiä ei enää ole laitosalueelta poistuvissa hulevesissä.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Etelä-Suomen aluehallintoviraston on tarkastanut Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan toimintaa koskevan Hämeen ympäristökeskuksen 20.8.2004 myöntämässä ympäristöluvassa nro YLO/lup/102/04 velvoitetun lupamääräysten tarkistamista koskevan hakemuksen ja muuttaa lupamääräykset kuulumaan seuraavasti. Toimintaa on tehtävä lupamääräysten ja hakemuksen mukaisesti.

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Raaka-aineet ja kemikaalit sekä niiden varastointi

1. Alueella tapahtuvasta raaka-aineiden, kemikaalien ja jätteiden käsittelemisestä, siirtämisestä tai varastoisesta aiheutuva melu, päästöt ilmaan, maaperään, pintavesiin tai pohjavesiin eivät saa aiheuttaa välittömästi eivätkä välillisesti vaaraa tai haittaa terveydelle, ympäristölle tai viihtyvyydelle. Kemikaalit on varastoitava tiivispohjaisessa, katetussa ja lukitussa varastossa. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
2. Alueet, joilla ympäristölle haitallisia aineita tai kemikaaleja kuormataan tai lastataan, on päällystettävä tiiviillä kyseistä ainetta tai kemikaalia kestävällä päällystemateriaalilla, jonka kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti. Mahdolliset päällysteen rikkoutumat tulee korjata välittömästi. Korjauksista tulee tehdä merkintä jäljempänä lupamääräyksessä 22 tarkoitettuun kirjanpitoon. Päällystetyn alueen valumat tulee johtaa niin, että vuotoaineet saadaan helposti kerättyä talteen. Vuotoina ympäristöön päässeet polttonesteet, kemikaalit ja muut aineet on kerättävä välittömästi talteen.

Toiminnan on oltava määräyksen mukaista viimeistään 31.10.2015. (YSL 7 §, 8 §, 43 §, YSA 37 §)

3. Raskas polttoöljy ja kevyt polttoöljy sekä kemikaalit on varastoitava kullekin varastoitavalla aineelle tarkoitettussa ja asianmukaisesti merkityssä astias- sa tai säiliössä laitoksen sisällä tai erillisessä lukittavassa varastossa. Varastointitilan lattia on pinnoitettava varastoitavia kemikaaleja kestävällä pinnoitteella. Kemikaalien varastointitilassa ei saa olla viemäreihin yhtey-

dessä olevia lattiakaivoja. Nestemäisten kemikaalien astiat on lisäksi sijoitettava suoja-altaisiin tai reunakorokkein varustettuun tilaan siten, että suoja-altaan tai reunakorokkein varustetun tilan tilavuus vastaa suurimman astian tilavuutta. Uusien kemikaalien varastointipaikkojen sekä raskaan ja kevyen polttoöljyn säiliöiden suoja-altaan tai reunakorokkein varustetun tilan suuruuden on oltava vähintään 1,1-kertaa suurimman astian tilavuus. Vaihtoehtoisesti öljysäiliöt voivat olla kaksoisvaippasäiliöitä. Raskaan polttoöljyn ja kevyen polttoöljyn säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja kaksoisvaippasäiliöt on varustettava vuodonilmaisimilla. Öljysäiliöiden kunto on tarkastettava säännöllisesti, kuitenkin vähintään kymmenen vuoden välein. Tarkastuksista on tehtävä merkintä jäljempänä lupamääräyksessä 22 tarkoitettuun kirjanpitoon. (YSL 43 §, YSA 37 §, VNA 445/2010 13 §, VNA 750/2013 13 §)

Melu

4. Melutaso eniten melulle altistuvissa kohteissa ulkona ei saa laitoksen toiminta-aikana ylittää melun A-painotettua ekvivalenttitasoa (L_{Aeq}) 55 dB päivällä kello 7–22 eikä 50 dB yöllä kello 22–7. Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaustulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista sallittuun melutasoon. Mikäli melutaso ylittyy, tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi.

Tehdasalueella voidaan murskata tehtaalla hyödynnettävää hylkytiiltä (10 12 08) maanantaista perjantaihin kello 7–19 pois lukien yleiset juhlapäivät. (YSL 43 §, NaapL 17 §, VNA 445/2010 8 §, VNA 750/2013 8 §)

Päästöt ilmaan

5. Tunneliuuneissa käytettävän raskaan polttoöljyn rikkipitoisuus saa olla enintään 1,00 painoprosenttia. (YSL 43 §, VNA 689/2006)
6. Tunneliuunien sekä lämminvesikattilan savukaasut on johdettava maanpinnasta vähintään 50 metriä korkean piipun kautta ulkoilmaan. (YSL 43 §, VNA 445/2010 7 §, VNA 750/2013 7 §, liite 2)
7. Lämminvesikattilan savukaasun hiukkaspitoisuus saa olla enintään $140 \text{ mg/m}^3(\text{n})$ ja typenoksidipitoisuus $900 \text{ mg NO}_2/\text{m}^3(\text{n})$. Savukaasun rikkidioksidipitoisuus saa olla enintään $1\,700 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3(\text{n})$ 31.12.2017 saakka ja tämän jälkeen enintään $350 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3(\text{n})$. Päästörajat on asetettu kuivassa savukaasussa muunnettuna 3 %:n happipitoisuuteen.

Edellä hiukkasille ja typenoksideille asetettuja päästöraja-arvoja katsotaan noudatetun, kun kunkin mittaussarjan tai muiden vastaavien menettelyiden tulokset eivät ylitä raja-arvoa. Edellä rikkidioksidille asetettuja päästöraja-arvoja katsotaan noudatetun, kun polttoainetietojen perusteella laskettu pitoisuus ei ylitä raja-arvoa.

Katilan käynnistys- ja alasajajaksoja ei oteta huomioon päästöraja-arvon noudattamisen tarkastelussa. (YSL 43 §, YSA 37 §, VNA 445/2010 5 §, 6 §, liite 1, liite 2, VNA 750/2013 5 §, 6 §, liite 1, liite 3)

8. Toiminnanharjoittajan on tehtävä teknillis-taloudellinen selvitys mahdollisuuksista vähentää Walter- ja Riedel-tunneliuunien ilmaan johdettavia päästöjä. Selvityksessä on käsiteltävä vähintään hiukkas-, fluoridi-, kloridi-, rikkioksidi- (SO_x) ja typenoksidipäästöt (NO_x) sekä haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöt. Tavoitepäästötasojen selvityksessä on oltava voimassa olevan keraamisen tuotannon BREF-asiakirjan mukaisia. Selvitys on esitettävä hyväksyttäväksi lupaviranomaiselle osana jäljempänä kohdassa "Lupamääräysten tarkistaminen" tarkoitettua lupahakemusta. (YSL 43 §, 55 §)

Päästöt vesistöön ja viemäriin

9. Säiliöautojen purkupaikan hulevedet sekä muut mahdollisesti öljyä sisältävät vedet on johdettava öljynerotuksen kautta. Öljynerottimen on oltava standardin SFS-EN 858-1 luokan II mukainen, jos erottimen jälkeiset vedet johdetaan jätevesiviemäriin. Öljynerottimen on oltava standardin SFS-EN 858-1 luokan I mukainen, jos erottimen jälkeiset vedet johdetaan maastoon tai vesistöön. Viemärissä erottimen jälkeen on oltava mahdollisuus ottaa erottimesta poistuvasta vedestä näytteitä sekä mahdollisuus sulkea viemäri. Öljynerottimet on varustettava hälyttävillä öljynilmaisimilla. Hälytysjärjestelmän toimivuus on tarkistettava vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tarkastuksista on tehtävä merkintä jäljempänä lupamääräyksessä 22 tarkoitettuun kirjanpitoon.

Toiminnan on oltava edellä määrätyn mukaista viimeistään 31.10.2015. (YSL 43 §, YSA 37 §, VNA 445/2010 10 §, VNA 750/2013 10 §)

Valvontaviranomaiselle toimitettava selvitys

10. Toiminnanharjoittajan on esitettävä selvitys laitoksella toteutettavista toimenpiteistä, joiden avulla toiminta on lupamääräysten 2 ja 9 mukaista, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kuukautta ennen toimenpiteiden toteuttamista. Selvityksessä on esitettävä vähintään käytettävän pinnon laatu, asennettavien öljynerotuskaivojen yksityiskohtaiset tiedot sekä töiden toteuttamisen aikataulu. (YSL 43 §)

Jätehuolto

11. Laitoksella on kaikin tavoin pyrittävä vähentämään jätteiden muodostumista. Toiminnassa syntyvät jätteet on lajiteltava syntypaikoillaan ja säilytettävä lajiteltuina toisistaan erillään. Kaikki teknisesti ja taloudellisesti hyödynnettävissä olevat jätteet on lajiteltava ja toimitettava hyötykäyttöön. Kaatopaikalle toimitettavan jätteen määrää ja haitallisuutta tulee vähentää. Kaatopaikalle toimitettavan muun kuin asumisessa syntyvään jätteeseen rinnastettavan teollisuusjätteen kaatopaikkakelpoisuus on tarvittaessa selvi-

tettävä. (YSL 43 §, 45 §, JäteL 6 §, JL (646/2011) 6 §, 8 §, 12 §, 15 §, 28 §, 29 §, 96 §, 121 §, JäteA 7 §, 8 §, VNAJ (179/2012) 4 §, liite 4)

12. Vaaralliset jätteet on varastoitava laatua ja vaarallisuutta osoittavilla merkinnöillä varustetuissa, tiiviisti suljetuissa astioissa tai säiliöissä. Vaarallista jätettä sisältävät astiat tai säiliöt on varastoitava katetussa ja lukitussa tilassa. Nestemäiset vaaralliset jätteet on varastoitava tilassa, joka on varustettu joko varoaltaalla tai reunakorokkeella sekä tiiviillä alustalla siten, että vaarallisista jätteistä ei aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle. Reunakorokkeella rajatun tilan tai varoaltaan tilavuuden tulee olla vähintään yhtä suuri kuin suurimman astian tai säiliön tilavuus. Erilaiset vaaralliset jätteet on pidettävä erillään toisistaan sekä ryhmiteltävä ja merkittävä ominaisuuksiensa mukaan. Vaaralliset jätteet on toimitettava käsiteltäviksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen vaarallisen jätteen käsittely. Vaarallisia jätteitä ei saa varastoida laitosalueella 12 kuukautta kauempaa. Vaarallisen jätteen siirrosta on laadittava asiakirja. (YSL 43 §, 45 §, JäteL 3 §, 6 §, JL (646/2011) 6 §, 8 §, 12 §, 15 §, 28 §, 29 §, 96 §, 121 §, JäteA 7 §, 8 §, VNAJ (179/2012) 4 §, 8 §, 9 §, liite 4)

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

13. Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa on aiheutunut tai uhkaa aiheutua määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä ilmaan, vesistöön tai maaperään, on viivytyksettä ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tällaisten päästöjen estämiseksi, päästöistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi ja tapahtuman toistumisen estämiseksi. Kyseisistä tilanteista on ilmoitettava viivytyksettä Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on laadittava ja ylläpidettävä käyttöhenkilökunnalle ohjeistus ilmoitusmenettelystä. (YSL 5 §, 43 §, 62 §, YSA 30 §)
14. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden varalta on laitosalueella oltava riittävästi torjuntalaitteita ja -tarvikkeita saatavilla. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että henkilöstö on koulutettu ja perehdytetty torjuntalaitteiden ja -tarvikkeiden käyttöön. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
15. Laitoksen ympäristöriskitarkastelu on pidettävä ajantasaisena. Ympäristöriskitarkastelu voidaan tehdä osana laitoksen turvallisuussuunnitelmaa tai erillisenä asiakirjana. Ympäristöriskitarkastelun on sisällettävä vähintään tunnistetut ympäristöriskit, arvio ympäristöriskien suuruudesta, suunnitelma mahdollisista toimista ympäristöriskien pienentämiseksi aikatauluineen sekä toimintasuunnitelma poikkeuksellisissa tilanteissa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä mahdollisten sammutusvesien käyttöön tulipalotilanteissa ja sammutusvesien talteenottoon. Päivitetty suunnitelma on toimitettava tiedoksi Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 31.12.2015. Ajantasainen ympäristöriskitarkastelu on pyydettyäessä esitettävä ympäristöluvan valvontaviranomaisille. (YSL 5 §, 43 §)

Ympäristönsuojeluvastaava

16. Toiminnanharjoittajan on nimettävä laitoksen ympäristönsuojeluvastaava sekä hänelle yksi tai useampi sijainen. Ympäristövastaavan on tunnettava laitoksen toiminta, laitosta koskevat ympäristönsuojelusäännökset ja määräykset sekä laitoksen päästöt, jätteet sekä ympäristövahinkojen torjunta. Henkilöt ja mahdolliset muutokset henkilöissä on ilmoitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 5 §, 43 §, JL 51 §)

Tarkkailu

17. Laitoksen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu on tehtävä lupahakemuksessa esitetyn ja jäljempänä annettujen lupamääräysten 18–21 mukaisesti.

Laitoksen tarkkailusuunnitelma on päivitettävä ajantasaiseksi. Päivityksessä on huomioitava tässä päätöksessä annetut lupamääräykset, laitoksen toimintaan tulleet muutokset, polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiatuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus (750/2013) sekä jätelain (646/2011) 120 §. Päivitetty tarkkailusuunnitelma on toimitettava tarkastettavaksi Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tiedoksi Kärkölän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 31.12.2014.

Käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuluja voidaan tarkkailutulosten tai muiden vastaavien syiden perusteella tarkentaa tai muuttaa Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta, lupamääräysten valvottavuutta eivätkä tarkkailun kattavuutta. (YSL 5 §, 46 §)

18. Tunneliuunien savukaasujen hiukkas-, typenoksidi- ja rikkidioksidi-, kloridi- ja fluoridipitoisuudet sekä haihtuvien orgaanisten (VOC) yhdisteiden pitoisuus on mitattava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta käytettäessä kotimaista ja ulkomaista savea. Walter-uunin osalta mittaus on tehtävä 31.12.2015 mennessä ja Riedel-uunin osalta vuoden kuluessa uunin käyttöönoton jälkeen. Tämän jälkeen mittaukset on tehtävä vähintään kerran viidessä vuodessa.

Lämminvesikattilan savukaasujen hiukkas- ja typenoksidipitoisuus on mitattava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta 31.12.2015 mennessä ja tämän jälkeen vähintään kerran kolmessa vuodessa. Rikkidioksidipitoisuus on määritettävä laskennallisesti käytettyjen polttoaineiden tietojen perusteella.

Päästömittaukset on tehtävä ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Mittaajalla on oltava käyttämiensä mittausmenetelmien (CEN/ ISO/ muu vastaava kansallisesti tai muuten hyväksytty menetelmä) akkreditointi. Lämminvesikattilan mittaukset on tehtävä suurimmalla ja pienimmällä käytettävällä tehotasolla. Mittaustilanteessa kattilan/tunneliuunin ajotilanteen on vastattava mahdollisimman hyvin normaalia käyttötilannetta muuan muassa palamisolosuhteiden ja polttoainejakauman osalta. Manuaalisessa hiukkas-

mittauksessa (EN 13284-1) kussakin ajotilanteessa savukaasusta on otettava kolme lyhytaikaista näytettä. Lämminvesikattilaa tai tunneliuuneja ei tarvitse käynnistää vain päästömittausta varten.

Lupamääräyksen 17 mukaisessa tarkkailusuunnitelmassa on esitettävä mittauksissa käytettävät menetelmät, mittausyhteiden sijainti ja arvio mittauspaikan edustavuudesta. Jos tietoja ei ole esitetty hyväksyttävästi, on suunnitelma mittauksen toteuttamisesta toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarkastettavaksi kuukautta ennen mittaus-

Mittausraportissa on esitettävä tiedot kyseisen tunneliuunin ja lämminvesikattilan ajotilanteesta mittauksen aikana ja mittaus tulokset yksikössä $\text{mg/m}^3(\text{n})$ kuivaa savukaasua muunnettuna tunneliuuneissa happipitoisuuden 18 % ja lämminvesikattilassa happipitoisuuteen 3 %. Lisäksi mittausraportissa on esitettävä mittaus tulokset yksikössä kg/h sekä arvio tulosten luotettavuudesta. Saatuja tuloksia on verrattava tunneliuunien osalta BAT-päästötasoihin ja lämminvesikattilan osalta päästöraja-arvoihin.

Mittausraportti on toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa mittauksen suorittamisesta.

Päästömittauksissa saatuja tuloksia on käytettävä vuosipäästöjen (t/a) laskennassa. (YSL 5 §, 46 §, VNA 445/2010 16 §, liite 2, VNA 750/2013 16 §, liite 3)

19. Öljynerottimesta poistuvan veden hiilivetytypitoisuus on määritettävä kertaluonteisesti 31.10.2016 mennessä. Raportti on toimitettava kahden kuukauden kuluessa määräyksestä Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Raportissa on verrattava poistuvan veden hiilivetytypitoisuutta edellä lupamääräyksessä 9 asetettuihin toimintatasoihin.

Jos uusia öljynerottimia otetaan käyttöön tai olemassa olevia uusitaan, on kyseisen öljynerottimen toiminta varmistettava edellä määrätyn kaltaisella kertaluonteisella mittauksella 12 kuukauden kuluessa öljynerottimen käyttöönotosta. Tulokset on raportoitava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 5 §, 46 §, VNA 445/2010 16 §, liite 2, VNA 750/2013 16 §, liite 3)

20. Ekvivalenttimelutasot eniten melulle altistuvien asuinrakennusten pihalueilla on selvitettävä ulkopuolista asiantuntijaa käyttäen ympäristöministeriön ohjeen 1/1995 "Ympäristömelun mittaaminen" mukaisesti. Mittaus suunnitelma on esitettävä hyväksyttäväksi Hämeen ympäristökeskukselle vähintään kuukautta ennen suunniteltua mittausajankohtaa. Mittaukset tulee suorittaa, kun tehtaalla suoritetaan murskausta ja normaalitoiminnan aikana.

Melumittausraportissa on esitettävä vähintään laitoksen toimintatila mittauksen suorittamisen aikana ja saadut tulokset. Raportissa on otettava kantaa, onko melu mittauspisteissä luonteeltaan impulssimaista tai kapeakaista. Raportissa on esitettävä arvio tulosten luotettavuudesta ja saatuja tuloksia on verrattava voimassa oleviin raja-arvoihin ja edellisiin mittaustuloksiin. Mittausraportti on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 31.12.2016. Jos lupamääräyksessä 4 asetetut melutasot ylittyvät, tulee samanaikaisesti raportoida myös toimenpiteet meluhaitan vähentämiseksi aikatauluineen. (YSL 5 §, 46 §)

21. Kaikki mittaukset, näytteiden otot ja analysoinnit on suoritettava Euroopan standardointikomitean (CEN) standardien tai niiden puuttuessa ISO-standardin, SFS-standardin tai vastaavan tasoisen kansallisen tai kansainvälisen yleisesti käytössä olevan standardin mukaisesti. (YSL 46 §, 108 §)

Kirjanpito ja raportointi

Kirjanpito

22. Laitoksen käytöstä ja käytön valvonnasta, häiriötilanteista, ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toteutetuista ympäristönsuojelutoimenpiteistä, päästöistä, jätteistä ja jätehuollosta on pidettävä kirjallista seurantaa. Kirjanpitoon on merkittävä vuosittaista raportointia varten tarvittavat tiedot. Seurantakirjanpidon perusteena ovat asiakirjat, kuten laitoksen käyttöä ja valvontaa koskevat tallenteet, häiriökirjanpito, huoltodistukset, tutkimus-, mittaus- ja tarkkailutulokset, jättekirjanpito ja jätteiden siirtoasiakirjat, tulee säilyttää vähintään neljän vuoden ajan. Kirjanpito on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaisille. Tarvittaessa kirjanpidosta on tehtävä valvontaviranomaisille yhteenvetoraportteja. (YSL 5 §, 43 §, 46 §, 83 §, JL 51 §, 52 §, 54 §)

Raportointi

23. Laitoksen valvonta- ja tarkkailutiedoista on toimitettava raportti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Vuosiraportista on käytävä ilmi muun muassa seuraavat tiedot.

Tiedot raaka-aineista, polttoaineista ja kemikaaleista:

- käytetyt raaka-aineet ja kemikaalit jakeittain (t/a tai m³/a)
- energian käyttö (lämpö ja sähkö, GWh/a)
- käytetyt polttoaineet (t/a tai m³/a ja GJ/a).

Tiedot tuotannosta:

- tuotantomäärät (tuotteen laatu ja määrä)
- tuotannon käyntiajat prosesseittain (h/a)
- suunnitteilla olevat muutokset laitoksessa ja sen toiminnassa.

Tiedot jätehuollosta:

- jätteiden laatu, laji, määrä sekä hyödyntämis- ja käsittelytavat, varastointi, toimituskohteet, jätteen kuljettajat sekä kaatopaikkakelpoisuustestien tulokset.

Tiedot päästöistä ja ympäristönvaikutusten tarkkailusta:

- ilmaan johdetut päästöt (ainakin hiukkaset, fluoridi, kloridi, rikkioksidi ja typenoksidi, sekä haihtuvat orgaaniset yhdisteet, t/a) sisältäen laskentaperusteet, mittaustulokset, mittausraportit, analyysitulokset, analyysiraportit sekä arvion tulosten luotettavuudesta
- päästömäärien vertailu tähän päätökseen kirjattuihin tai myöhemmin muutoksena ilmoitettuihin raja-arvoihin tai määriin
- yhteenveto käyttö- ja päästötarkkailusta
- tiedot ympäristönsuojelun kannalta merkittävistä häiriötilanteista (ajankohta, kesto aika, syy, arvio päästöistä ja niiden ympäristövaikutuksista sekä suoritettavat toimenpiteet)
- yhteenveto ympäristönsuojelun kannalta olennaisista huoltotoimenpiteistä (prosessit, puhdistuslaitteet, mittalaitteet)
- tiedot vuoden aikana toteutetuista ja suunnitteilla olevista ympäristönsuojeluun ja energiatehokkuuteen liittyvistä toimenpiteistä.

Lisäksi on toimitettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 166/2006 raportoitavaksi vaaditut tiedot Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Kaikki tiedot on toimitettava soveltuvin osin sähköisen järjestelmän kautta. (YSL 43 §, 46 §, VNA 445/2010 17 §, VNA 750/2013 17 §)

Toiminnan lopettaminen tai muuttaminen

24. Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava toiminnan olennaisista muutoksista tai toiminnan keskeyttämisestä Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Kärkölan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Luvanhaltijan vaihtuessa on uuden haltijan ilmoitettava vaihtumisesta kirjallisesti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. (YSL 43 §, 81 §, YSA 30 §, VNA 445/2010 19 §, VNA 750/2013 19 §)
25. Toiminnanharjoittajan on hyvissä ajoin, viimeistään yhdeksän kuukautta ennen toiminnan lopettamista esitettävä Etelä-Suomen aluehallintovirastolle hyväksyttäväksi yksityiskohtainen suunnitelma lopettamiseen liittyvistä toimista ja lopettamisen jälkeisestä ympäristön tilan tarkkailusta. (YSL 43 §, 90 §, VNA 445/2010 18 §, VNA 750/2013 18 §)

RATKAISUN PERUSTELUT**Lupaharkinnan perustelut**

Annetut lupamääräykset ovat tarpeen, jotta Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan toiminta täyttää ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa sekä

niiden nojalla annetuissa asetuksissa asetetut vaatimukset ja ne vaatimukset, jotka on säädetty luonnonsuojelulaissa ja luonnonsuojelulain nojalla.

Tällä päätöksellä on tarkistettu Hämeen ympäristökeskuksen 20.8.2004 myöntämän Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan toimintaa koskevan ympäristölupapäätöksen nro YLO/lup/102/04 lupamääräykset vastaamaan tämän hetken lainsäädännön vaatimuksia.

Luvan myöntämisen edellytykset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että toiminnasta asetetut lupamääräykset huomioon otettuina ei aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräissä naapurussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta naapureille.

Lupamääräysten yleiset perustelut

Lupamääräyksiä on tarkistettu ja niiden perustelut on tarkistusten osalta kirjoitettu uudestaan. Muilta osin määräysten perustelut ovat pitkälti Hämeen ympäristökeskuksen 20.8.2004 myöntämässä ympäristöluvassa nro YLO/lup/102/04 esitetyn mukaisia. Tarkistuksia on tehty, koska on ollut tarvetta päivittää määräyksiä vastaamaan tämän päivän vaatimuksia ja esitystapaa. Myös eri viranomaisten nimet on päivitetty nykytilannetta vastaviksi.

Lappilan tiilitehdas kuuluu keraamiselle tuotannolle annetun BREF-asiakirjan (European Commission, "Reference Document on Best Available Techniques in the Ceramic Manufacturing Industry", August 2007) soveltamisen piiriin. BREF-asiakirjassa asetetut vaatimuksen parhaalle käyttökelpoiselle tekniikalle on huomioitu tässä päätöksessä.

Laitoksella on käytössä lämminvesikattila Witermo 2 VE, jonka polttoaineteho on 4,2 MW. Polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (750/2013, PIPO-asetus) 1 §:n kohdan 2) mukaan asetusta sovelletaan energiantuotantoyksiköihin, joiden polttoaineteho on vähintään 1 megawattia mutta alle 5 megawattia, jos energiantuotantoyksikkö on osa muutoin ympäristöluvanvaraista toimintaa. Asetuksen 20 §:n 5 momentin mukaan asetuksen voimaan tullessa vireillä oleva energiantuotantoyksikköä koskeva kuulutettu ympäristölupahakemus käsitellään tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Asetuksen 20 §:n 3 momentin mukaan asetusta sovelletaan energiantuotantoyksiköön viimeistään 1. päivästä tammikuuta 2018. Täten tässä päätöksessä on sovellettu PIPO-asetusta ja polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista annettua valtioneuvoston asetusta (445/2010, PINO-asetus).

Laitos on liitetty 24.10.2013 Kärkölän Veden jätevesiverkostoon, jonne johdetaan laitoksella syntyvät saniteettijätevedet. Tässä yhteydessä on lopetettu laitoksen jäteveden pienpuhdistamo, joten tässä päätöksessä ei ole annettu määräyksiä pienpuhdistamon toiminnalle.

Päätöksen ratkaisuosassa on otettu huomioon tarpeellisin osin 1.5.2012 voimaan tulleet jätelaki (646/2011), jätteistä annettu valtioneuvoston asetus (179/2012) sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annettu laki (196/2012). Jätteistä annetulla valtioneuvoston asetuksella kumottiin muun muassa ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteen pakkaamisesta ja merkitsemisestä annettu valtioneuvoston päätös (659/1996), osittain öljyjätehuollosta annettu valtioneuvoston päätös (101/1997) sekä yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta annettu ympäristöministeriön asetus (1129/2001). Näiltä osin on sovellettu uuden jätelain ja jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä. Vanhan jätelain mukaisen termin ongelmajäte sijasta on ratkaisuosassa käytetty Euroopan unionin jätelainsäädännön ja uuden jätelain mukaista termiä vaarallinen jäte. Vanhasta jätelaista ja jäteasetuksesta on käytetty perustermiä ja lyhennyksiä JäteL ja JäteA.

Lupamääräysten yksilöidyt perustelut

Lähialueiden viihtyvyyden takaamiseksi on mahdollinen raaka-aineiden ja kemikaalien käsittelystä aiheutuvien ympäristöhaittojen syntyminen ja leviäminen estettävä. Maaperän, pinta- ja pohjavesien pilaantumista vastaan ehkäisemiseksi toiminnanharjoittajan tulee kemikaalien ja jätteiden käsittelyssä sekä varastoinnissa huolehtia rakenteellisista ja käyttöteknisistä suojaustoimenpiteistä. Säännöllisillä huolloilla ja tarkistuksilla varmistetaan rakenteellisen suojauksen toimivuutta. Lupamääräyksissä on huomioitu mahdolliset muutokset kemikaalien varastoinnissa. Toimitettujen tietojen ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asiasta antaman lausunnon mukaan tiilitehtaalla on tarpeen tehdä toimenpiteitä, jotta toiminta on annettujen lupamääräysten mukaista. Toimenpiteiden toteuttamiselle on annettu riittävä aika. (Lupamääräykset 1–3)

Melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) on asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Tiilitehtaan toiminnasta aiheutuvia päivä- ja yöaikaisia melutasoja on rajoitettu kyseisen valtioneuvoston päätöksen ohjeiden mukaisesti. Lupamääräyksessä on otettu huomioon mahdollinen melun kapeakaistaisuus ja impulssimaisuus erityisesti ottaen huomioon laitosalueella tehtävä hylkytiilien murskaus.

Laitoksella tehtävästä hylkytiilien murskauksesta aiheutuu muuta toimintaa suurempaa melua. Haittojen pienentämiseksi on lupamääräyksessä ase-

tettu aikaraja murskauksen toteuttamiselle. Aikarajalla rajoitetaan toiminnasta syntyvää meluhaittaa. Määräystä asetettaessa on huomioitu laitoksen sijaintipaikka ja ympäristö. Yleisillä juhlapäivillä tarkoitetaan uuden vuodenpäivää, loppiaista, pitkäperjantaita, 1. ja 2. pääsiäispäivää, vappua, helatorstaita, helluntaipäivää, juhannusaattoa, juhannuspäivää, pyhäinpäivää, itsenäisyyspäivää, jouluaattoa, joulupäivää, Tapaninpäivää sekä uuden vuoden aattoa. (Lupamääräys 4)

Tunneliuunissa käytettävän polttoöljyn rikkipitoisuutta on rajattu raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuöljyn rikkipitoisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (689/2006) mukaisesti. Polttoöljyn rikkipitoisuutta koskeva määräys on annettu asetuksen noudattamiseksi. Rikkipitoisuuden rajoite on poistettu lämminvesikattilan osalta, koska lämminvesikattilan rikkidioksidipäästölle on asetettu päästöraja lupamääräyksessä 7. (Lupamääräys 5)

Tunneliuunien ja lämminvesikattilan piipun korkeudelle on asetettu vähimmäispituus. Vaatimus vastaa tehtaan nykytilannetta ja täyttää PINO- ja PIPO-asetusten mukaiset vaatimukset. (Lupamääräys 6)

Ottaen huomioon laitoksen sijainti sekä PINO- ja PIPO-asetusten vaatimukset, on lämminvesikattilan ilmaan johdettaville päästöille asetettu päästöraja-arvot. Raja-arvot on asetettu em. asetusten mukaisesti huomioiden 1.1.2018 alkaen voimaan tuleva PIPO-asetuksen mukainen rikkidioksidin päästörajan kiristyminen. Tehtyjen päästömittausten perusteella lämminvesikattilalla päästään asetettuihin päästörajoihin typenoksidien ja hiukkasten osalta. Rikkidioksidin osalta on tehtävä toimenpiteitä, jotta päästään 1.1.2018 voimaan tulevaan päästöraja-arvoon. Siihen päästään esimerkiksi käyttämällä vähärikkistä polttoöljyä. (Lupamääräys 7)

Keraamisen tuotannon BREF-asiakirjassa on asetettu tiilenvalmistuksen tunneliuunin ilmaan johdettaville päästöille seuraavat BAT-päästötasot:

Parametri	BAT-päästötaso (mg/m ³ n)
Hiukkaset	1–20
Typen oksidit (NO _x) typpidioksidina (NO ₂)	< 250
Fluoridi fluorivetyyna (HF)	1–10
Kloridi suolahappona (HCl)	1–30
Rikin oksidit (SO _x) rikkidioksidina (SO ₂) Raaka-aineen rikkipitoisuus ≤ 0,25 %	< 500
Rikin oksidit (SO _x) rikkidioksidina (SO ₂) Raaka-aineen rikkipitoisuus > 0,25 %	500–2 000

BREF-asiakirjan mukaan VOC-päästöjä on vähennettävä, jos savukaasun haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) pitoisuus on vähintään välillä 100–150 mg C/m³(n).

Laitoksella 26.–28.9.2006 tehdyn päästömittauksen (Nablabs laboratories, ”Wienerberger Oy Ab:n Lappilan tiilitehtaan savukaasujen päästömittaukset, 26.-28.9.2006”, raportti 06R085) mukaan Walter-tunneliuunin toiminta on BAT-päätelmien mukaista muiden päästöjen kuin fluoridin osalta. Riedel-tunneliuunin päästöt ylittävät BAT-päästötason hiukkasten ja fluoridin osalta.

Tässä päätöksessä ei ole katsottu tarpeelliseksi asettaa päästörajoja ilmaan johdettaville päästöille, koska laitoksen ympäristössä ei ole havaittu ilmaan johdettavien päästöjen aiheuttamia haitallisia ympäristövaikutuksia. Kuitenkin on asetettu velvoite selvittää mahdollisuudet alentaa toiminnassa syntyviä päästöjä. Selvityksen teossa on kiinnitettävä huomiota erityisesti kummankin uunin osalta fluoridipäästöön ja Riedel-tunneliuunin osalta myös hiukkaspäästöön. Selvityksen teon tueksi on tehtävä tarvittavat päästömittaukset tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Esimerkiksi toiminnassa syntyvän kloridipäästön ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästön suuruutta ei ole selvitetty aikaisemmin mittaamalla. Selvityksen teolle on annettu riittävä aika. (Lupamääräys 8)

Nestemäisten polttoaineiden joutuminen maaperään, pinta- tai pohjaveeseen saattaa aiheuttaa ympäristön pilaantumista sekä terveydellistä haittaa. Öljyvuotoihin tulee varautua rakenteellisin ratkaisuin. Määräykset laitoksessa syntyvien mahdollisesti öljyä sisältävien vesien johtamisesta öljynerotuksen kautta on annettu ympäristön suojelemiseksi. Sadevesikaivojen sulkumahdollisuudella pyritään estämään haitallisten aineiden pääseminen maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin. Standardin SFS-EN 858-1 luokan II mukaisesta öljynerottimesta poistuvan veden hiilivetytypitoisuus on alle 100 mg/l ja luokan I mukaisesta öljynerottimesta poistuvan veden hiilivetytypitoisuus alle 5 mg/l. Ilmoitetut pitoisuudet ovat toimintatasoja, eivät päästörajoja. Öljyisten vesien käsittelylle ennen niiden johtamista jätevesiviemäriin tai maastoon annetut määräykset ovat myös PINO- ja PIPO-asetuksien mukaisia. Toimenpiteiden toteuttamiselle on annettu riittävä aika. (Lupamääräys 9)

Toiminnanharjoittaja on esittänyt osana hakemusta hulevesiviemäröinnin ja öljynerotuksen yleissuunnitelman piha-alueelle, jossa sijaitsee kevyt- ja raskasöljysäiliöitä ja trukkien tankkauspiste (Ramboll, ”Tiilitehtaantie 11, Lappila, hulevesiviemäröinnin ja öljynerotuksen yleissuunnitelma”, 29.11.2013). Tässä luvassa on annettu toimenpiteiden toteuttamiselle vaatimuksia, jotka poikkeavat suunnitelmassa esitetystä. Suunnitelmassa ei ole esitetty, millaista asfalttia alueella käytetään. Määräyksiensä 2 ja 9 mukaisesti päivitetty suunnitelma on esitettävä valvontaviranomaisille ennen toimenpiteiden toteuttamista. Valvontaviranomaiset tarvitsevat suunnitelman toiminnan luvanmukaisuuden varmistamiseksi. (Lupamääräys 10)

Jätelain periaatteiden mukaisesti kaikessa toiminnassa on huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Syntyvät jätteet on pyrittävä hyödyntämään ensisijaisesti aineena ja toissijaisesti energiana. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava asianmukaisesta jätehuollon järjestämi-

sestä. Jätteistä ei saa aiheutua haittaa ympäristölle tai terveydelle. (Lupamääräykset 11 ja 12)

Häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen, ilmoitus- ja toimintavelvoite on annettu välittömän ympäristövahingon torjunnan onnistumisen varmentamiseksi, viranomaisten ja lähiasukkaiden tiedonsaannin varmistamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi. Ympäristönsuojelulain 5 §:n 2 momentin mukaan, jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua ympäristön pilaantumista, toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo tapahtunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäisiksi. Toiminnanharjoittajan on oltava tietoinen toimintansa ympäristöriskeistä ja keinoista hallita niitä. Laitoksella on hoidettu ympäristöriskien tarkastelu osana laitoksen turvallisuussuunnitelmaa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan ympäristöriskitarkastelua on tarpeen laajentaa lupamääräyksessä yksilöidyllä tavalla. Ympäristöriskitarkastelun avulla pystytään varautumaan mahdollisiin onnettomuuksiin jo etukäteen. (Lupamääräykset 13–15)

Lupamääräys on tarpeen laitoksen huolellisen käytön varmistamiseksi ja valvonnan järjestämiseksi. (Lupamääräys 16)

Määräykset tarkkailusta, kirjanpidosta ja raportoinnista on annettu ympäristövaikutusten selvittämiseksi ja valvonnan toteuttamiseksi. Ympäristönsuojelun edistämiseksi ja elinympäristön haittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista. Lisäksi lupamääräysten noudattamisen seuranta ja toimintojen ympäristövaikutusten arviointi edellyttävät kirjanpitoa ja raportointia. Valvontaviranomaiset tarvitsevat vuosiraportin käyttöönsä tämän luvan valvontaa varten. Vuosiraportointi tulisi tehdä Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ympäristöhallinnon tietojärjestelmän kautta. Jos raportoitavaksi edellytetyt tiedot ei ole mahdollista toimittaa tietojärjestelmän kautta, tulee kyseiset tiedot saattaa muulla tapaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietoon. (Lupamääräykset 17–23)

Toiminnan tarkkailusta on tehty tarkkailusuunnitelma (Enemi Oy, ”Lappilan tiilitehtaan tarkkailusuunnitelma”, 25.5.2005). Tarkkailusuunnitelman teon jälkeen on lopetettu laitoksen jäteveden pienpuhdistamo. Lisäksi on tullut lainsäädäntöä, jossa annetaan velvoitteita tarkkailusuunnitelman sisällöstä. Em. syistä johtuen on tarkkailusuunnitelma päivitettävä. (Lupamääräys 17)

Tunneliuunien päästömittausvelvoitteet perustuvat arvioon päästöjen suuruudesta sekä tehtyihin mittauksiin ja niiden tuloksiin. Laitteiden toiminta saattaa muuttua ajan kuluessa, joten päästömittaukset on tarpeen uusii määräväleihin. Keraamisen tuotannon BREF-asiakirjassa ei ole otettu kantaa, kuinka usein tunneliuunien ilmaan johdettavia päästöjä tulisi mitata.

Lämminvesikattilan päästötarkkailuvelvoitteet perustuvat PINO- ja PIPO-asetusten vaatimuksiin. Tunneliuuneja ja lämminvesikattilaa ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää vain päästömittausta varten. PIPO- ja PINO-asetusten mukaan toiminnanharjoittajan on esitettävä aina mittaussuunni-

telma hyväksyttäväksi ennen päästömittausta. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan mittaussuunnitelmaa ei ole tarpeen esittää erikseen hyväksyttäväksi, jos vastaavat tiedot esitetään riittävällä tarkkuudella tarkkailusuunnitelmassa. (Lupamääräys 18)

Laitokselle asennetaan uusia öljynerottimia. Uusimisen onnistumisen varmistamiseksi on toiminnanharjoittaja veloitettu selvittämään öljynerottimien toiminnan tehokkuus. Jos laitoksella tehdään myöhemmin muutoksia tai uudistuksia öljynerottiin, on toiminnan tehokkuus varmistettava ja selvitettävä. (Lupamääräys 19)

Toiminnanharjoittaja on veloitettu selvittämään toiminnasta aiheutuva melu mittaamalla. Laitoksen toiminnasta aiheutuva melu on mitattu edellisen kerran 22.8.2005 ja 19.–20.9.2005. Mittausraportin (Oy Enemi Ltd, ”Wienerberger Oy Ab, Lappilan tiilitehtaan melumittaukset, 22.8.2005 ja 19.–20.9.2005” sekä Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, ”Enemi Oy, Lappilan tiilitehtaan melumittaus, Kärkölä, 2005”) mukaan toiminnasta aiheutuva melu ylittää raja- ja ohjearvon 55 dB (L_{Aeq}). Mittauksen jälkeen laitokselle on hankittu oma tiilen murskauslaitos, joten toiminnassa syntyvän melun suuruus on todennäköisesti muuttunut. Mittausveloite on asetettu varmistamaan, että muuttuneessakaan tilanteessa lupamääräyksessä 4 melun suuruudelle asetetut raja-arvot eivät ylity. Huomioon ottaen toiminnan luonne ja laatu sekä sijaintipaikka ei melumittauksia ole vaadittu uusimaan määrävälein. (Lupamääräys 20)

Jotta toiminnassa tapahtuvia muutoksia voidaan seurata ja valvoa sekä tarvittaessa arvioida muutoksen merkittävyyttä uuden lupakäsittelyn tarpeellisuudesta, tulee toiminnassa tapahtuvista muutoksista ilmoittaa Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hyvissä ajoin. Laitosalueen viimeistelytoimilla varmistetaan alueen sopeutuminen ympäristöön ja pitkäaikaisten haittojen estyminen. Toiminnasta ja alueesta luopuminen, viimeistelytyöt ja tarkkailu voidaan toteuttaa vain erillisen suunnitelman perusteella. Tarvittaessa toiminnan pitkäaikaisia ympäristövaikutuksia tulee tarkkailla myös toiminnan loppumisen jälkeen. (Lupamääräykset 22 ja 23)

VASTAUS LAUSUNTOIHIN

Laitoksen energian käytölle ja toteutetuille energian säästötoimenpiteille on asetettu raportointivelvoite. Aluehallintovirasto ei ole katsonut tarpeelliseksi asettaa muita veloitteita energiansäästötoimenpiteille, koska mahdollisimman energiatehokas toiminta on toiminnanharjoittajan etu ja taloudelliset seikat ohjaavat toiminnanharjoittajaa toimimaan mahdollisimman energiatehokkaasti.

Muilta osin esitetyt vaatimukset on otettu huomioon ratkaisusta ja lupamääräyksistä sekä niiden perusteluista ilmenevällä tavalla.

LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN JA KORVATTAVAT PÄÄTÖKSET

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennaiseen laajentamiseen ja muuttamiseen on oltava lupa. (YSL 28 §)

Lupamääräysten tarkistaminen

Luvan haltijan on toimitettava 30.9.2023 mennessä ympäristölupahakemus toimivaltaiselle lupaviranomaiselle lupamääräysten tarkistamiseksi. Hakemukseen on liitettävä lupamääräyksen 8 mukainen selvitys ilmaan johdettavien päästöjen vähentämisestä, toiminnan vertailu voimassa olevaan keeramisen tuotannon BREF-asiakirjaan, yhteenveto suoritetuista päästö- ja vaikutustarkkailuista ja muut ympäristönsuojeluasetuksen 8–12 §:ssä säädetty tiedot soveltuvin osin. (YSL 55 §)

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla tämän lupapäätöksen määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava. (YSL 56 §, YSA 19 §)

Korvattavat päätökset

Tämä päätös korvaa lainvoimaiseksi tullessaan Hämeen ympäristökeskuksen 20.8.2004 antaman ympäristölupapäätöksen nro YLO/lup/102/04 ja Hämeen ympäristökeskuksen 20.8.2007 antaman päätöksen nro YSO/92/07.

PÄÄTÖKSEN TÄYTTÄÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös on lainvoimainen valitusajan päätyttyä, mikäli päätökseen ei haeta muutosta. (YSL 100 §)

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 5 §, 7 §, 8 §, 28 §, 31 §, 36–38 §, 43 §, 45 §, 46 §, 54–56 §, 62 §, 90 §, 96 §, 97 §, 100 §, 108 §
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (196/2012)
Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 1 §, 5 §, 30 §, 37 §
Jätelaki (1072/1993) 3 §, 4 §, 6 §, 19 §, 51 §, 52 §
Jäteasetus (1390/1993) 5 § ja 6 §
Jätelaki (646/2011) 6 §, 8 §, 12 §, 13 §, 15–17 §, 96 § ja 118–121 §
Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) 4 §, 20 §, 22 §, 24 §, 25 § ja liite 4

Valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista (750/2013)
 Valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista (445/2010)
 Valtioneuvoston asetus raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuöljyn rikkipitoisuudesta (689/2006)
 Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920) 17 §
 Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992)
 Valtioneuvoston maksuperustelaki (150/1992)
 Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1092/2013)
 Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 (1572/2011)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän ympäristöluvan käsittelystä perittävä maksu on 3 655 euroa.

Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Ympäristönsuojelulain 105 §:n mukaan luvan, ilmoituksen tai muun lupasian käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 annetun valtioneuvoston asetuksen (1092/2013) mukaisesti. Asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaan suoritteesta, jota koskeva asia on tullut vireille ennen asetuksen voimaantuloa, peritään maksu asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Tämän asian vireille tullessa voimassa olleen aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) liitteen kohdan 2.1 maksutaulukon mukaan tiilitehtaan ympäristölupahakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 7 310 euroa. Asetuksen liitteen mukaan lupamääräysten tarkistamista (ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentti) koskevan lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Wienerberger Oy Ab
 Strömberginkuja 2
 00380 Helsinki

Jäljennös päätöksestä

Kärkölen kunnanhallitus
 Kärkölen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
 Kärkölen kunnan terveydensuojeluviranomainen

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaisille listan dpoESAVI-12-04-08-2012 mukaan.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueen ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Kärkölän kunnan virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. (YSL 96 §)

Valitusoikeus lupapäätöksestä on luvan hakijalla ja niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea sekä niillä viranomaisilla, joiden tehtävänä on valvoa asiassa yleistä etua. (YSL 97 §)

Liite

Valitusosoitus

Pekka Häkkinen

Teemu Lehikoinen

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Pekka Häkkinen ja esitellyt ympäristölitarkastaja Teemu Lehikoinen.

Valitusviranomainen Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **16.5.2014**.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
postiosoite:	PL 110, 00521 Helsinki
puhelin:	(vaihde) 02950 16000
fax:	09 6150 0533
sähköposti:	ymparistoluvat.etela@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.